

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 392/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Roberta Šorla predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Žilina a postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED]

██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Žilina (ďalej len „ústav“) a postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti informuje, že vo februári 2017 bol Krajským súdom v Žiline právoplatne uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu podvodu v štádiu pokusu. Následne nastúpil na výkon trestu odňatia slobody.

3. Porušenie svojich základných práv a slobôd vidí v priestorových podmienkach umiestnenia odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré v ústavnej sťažnosti podrobnejšie popisuje. Zdôrazňuje že *„nehumánne zaobchádzanie s mojou osobou v zdraví škodlivom a ohrozujúcom prostredí na cele č. 313 mali za následok moje zhoršenie zdravotného stavu, ktorý som musel riešiť v ÚVV a ÚVTOS ██████████, kde som momentálne umiestnený. Tieto následky pretrvávajú dodnes.“*

4. Sťažovateľ uvádza, že sa podnetom obrátil na verejnú ochrankyňu práv, ktorá ho po prešetrení veci v decembri 2018 upovedomila o spôsobe vybavenia jeho podnetu. No *„keďže ani potom som sa nedočkal nijakej nápravy, podal som trestné oznámenie voči ÚVV a ÚVTOS Žilina. Generálna, Krajská a Okresná prokuratúra toto postúpila útvaru inšpekcie, odboru inšpekčnej služby Stred, Banská Bystrica, ktorého stanovisko bolo, že trestné oznámenie odmietlo... Nakoľko som vyčerpал všetky možné dostupné prostriedky na vyriešenie tejto situácie, považuje preto za potrebné, aby Ústavný súd... v danej veci hájil moje základné ľudské práva a slobody garantované Ústavou SR a danú vec prejednal a vyslovil vo veci konečné stanovisko.*

Za porušovanie práv ██████████, ██████████ v ██████████ mu prináleží odškodné za nemajetkovú ujmu, spôsobenú traumou a trvalú ujmu na zdraví a to vo výške 30.000,- EUR..., ktoré mu budú vyplatené do troch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Taktiež žiadam Ústavný súd... o zachovanie lehoty dvoch mesiacov na prejednanie veci a následnému písomnému oboznámení o rozhodnutí súdu

Taktiež žiadam o oslobodenie od trov konania nakoľko nevlastním žiaden majetok hmotný ani nehmotný ktorým by som mohol uhradiť akékoľvek trovy.“.

5. Ústavný súd sťažovateľa vyzval (výzva č. k. Rvp 1477/2020-8 zo 16. septembra 2020, pozn.) na predloženie plnomocenstva pre advokáta.

6. Sťažovateľ doručil 25. septembra 2020 ústavnému súdu odpoveď, v ktorej opätovne uviedol, že jeho majetkové pomery sú nepriaznivé a nemá žiaden majetok, a preto v konaní pred ústavným súdom žiada o ustanovenie právneho zástupcu.

7. Vec napadla ústavnému súdu 19. augusta 2019 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Strakovi. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 a dodatku č. 2 schváleného 1. októbra 2020 je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Robert Šorl.

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

12. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vymedzil rozsah navrhovaného ústavno-súdneho prieskumu tak, že za porušovateľa svojich základných práv a slobôd označil ústav, ako aj ministerstvo.

17. Pokiaľ ide o prvého označeného porušovateľa, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ústavy na výkon väzby a ústavy na výkon trestu odňatia slobody tvoria podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 4/2001 Z. z.“) organizačné súčasti Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“).

18. Podľa § 4 ods. 1 písm. j) zákona č. 4/2001 Z. z. zbor v rámci svojej pôsobnosti vybavuje sťažnosti obvinených a odsúdených podľa tohto zákona a sťažnosti podané podľa osobitného predpisu.

19. Podľa § 65da ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. obvinený alebo odsúdený má právo podať sťažnosť podľa tohto zákona.

20. Podľa § 65da ods. 2 zákona č. 4/2001 Z. z. sťažnosť podľa tohto zákona je podanie obvineného alebo odsúdeného, ktorým sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou organizačnej zložky zboru podľa § 2 ods. 1, a zároveň poukazuje na konkrétne nedostatky, ktorých odstránenie je v pôsobnosti organizačnej zložky zboru, najmä na porušenie právnych predpisov alebo vnútorných predpisov zboru.

21. Podľa § 65db ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. na vybavenie sťažnosti je príslušný ústav, do ktorého pôsobnosti patrí činnosť, o ktorej sa sťažovateľ domnieva, že ňou boli porušené jeho práva alebo právom chránené záujmy...

22. Podľa § 65dg ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. organizačná zložka zboru alebo ministerstvo sú povinní sťažnosť vybaviť do 30 pracovných dní.

23. Podľa § 65dj ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. ak organizačná zložka zboru alebo ministerstvo prešetrovaním sťažnosti nezistí porušenie práva alebo právom chráneného záujmu sťažovateľa, vyhodnotí sťažnosť ako „neopodstatnenú“. Ak organizačná zložka zboru alebo ministerstvo prešetrovaním sťažnosti zistí porušenie práva alebo právom chráneného záujmu sťažovateľa, vyhodnotí sťažnosť ako „opodstatnenú“. Ak sťažnosť nemožno prešetriť, organizačná zložka zboru alebo ministerstvo vybaví sťažnosť ako „nevyhodnotenú“.

24. Podľa § 65dj ods. 2 písm. g) zákona č. 4/2001 Z. z. organizačná zložka zboru príslušná na vybavenie sťažnosti alebo ministerstvo vypracujú záznam o prešetrení sťažnosti, ktorý obsahuje v prípade opodstatnenej sťažnosti povinnosť prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku.

25. Podľa § 65dk ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti (ďalej len „žiadosť“), v ktorej sťažovateľ vyjadruje nesúhlas s vybavením svojej sťažnosti, môže sťažovateľ podať do 15 pracovných dní od doručenia záznamu o prešetrení sťažnosti; na žiadosť podanú po lehote sa neprihliada a vráti sa sťažovateľovi. Proti vybaveniu sťažnosti ministerstvom nemožno podať žiadosť.

26. Podľa § 65dk ods. 2 zákona č. 4/2001 Z. z. sťažovateľ podáva žiadosť organizačnej zložke zboru, ktorá sťažnosť prešetrovala, alebo ministerstvu.

27. Podľa § 65dk ods. 3 zákona č. 4/2001 Z. z. ak organizačná zložka zboru, ktorá sťažnosť prešetrovala, nevyhoví žiadosti v plnom rozsahu, príslušný na vybavenie žiadosti je jej najbližšie nadriadený orgán.

28. Podľa § 65dk ods. 8 zákona č. 4/2001 Z. z. na spôsob vybavenia žiadosti sa primerane použijú ustanovenia záznamu o prešetrení sťažnosti.

29. Citované ustanovenia zákona č. 4/2001 Z. z. poskytovali sťažovateľovi procesnú platformu na účinné prednesenie jeho kritiky voči podmienkam, v ktorých vykonával trest odňatia slobody a ktoré podľa jeho názoru viedli k nehumánnemu zaobchádzaniu s ním a k poškodzovaniu jeho zdravia. Zákon č. 4/2001 Z. z. totiž inštitút sťažnosti kreuje procesne nárokovateľným spôsobom, teda tak, že príslušné organizačné zložky zboru sú povinné sa sťažnosťou odsúdeného zaoberať, reagovať na ňu zákonom predpísaným spôsobom a v prípade zistenia jej opodstatnenosti sú povinné prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku.

30. Okrem toho ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažovateľovej sťažnosti poukazuje aj na § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 153/2001 Z. z.“), podľa ktorého pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori dozorom nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu.

31. Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho

orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

32. Podľa § 18 ods. 3 písm. c) zákona č. 153/2001 Z. z. prokurátor je povinný písomným príkazom zrušiť rozhodnutie alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom.

33. Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

34. Podľa § 31 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti.

35. Podľa § 35 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. prokurátor príslušný na vybavenie podnetu je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov odo dňa, keď mu bol podnet pridelený na vybavenie. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor.

36. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti netvrdí, že by sťažnosť podľa zákona č. 4/2001 Z. z., prípadne podnet adresovaný prokuratúre na účel prieskumu rozhodnutia príslušnej organizačnej súčasti zboru využil. Prílohami ústavnej sťažnosti však preukázal, že 8. augusta 2017 podal sťažnosť podľa zákona č. 4/2001 Z. z., ktorú však ústav vybavil tak, že ju 7. septembra 2017 odložil, keďže v nej sťažovateľ neuviedol všetky zákonom požadované náležitosti. Sťažovateľ tak sťažnosť podľa zákona č. 4/2001 Z. z. nevyužil riadne a sám spôsobil neúčinnosť predmetného právneho prostriedku, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd poskytuje. Navyše, ak bol s vybavením sťažnosti

nespokojný, nič mu nebránilo požiadať o prešetrenie vybavenia jeho sťažnosti podľa § 65dk zákona č. 4/2001 Z. z.

37. Podanie, s ktorým sa sťažovateľ obrátil 15. apríla 2019 na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, bolo ním samým označené ako „*Trestné oznámenie voči ÚVV a ÚVTOS Žilina*“, a teda podľa § 31 ods. 3 písm. g) zákona č. 153/2001 Z. z. ho prokuratúra nemohla vyhodnotiť ako podnet. Vo vzťahu k rozsahu a dôvodom predbežne prerokúvanej ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti postupu ústavu má uvedená skutočnosť relevanciu, lebo ústi do záveru, podľa ktorého ani podnet prokuratúre ako právny prostriedok poskytnutý zákonom na účel ochrany jeho základných práv a slobôd sťažovateľ nevyčerpal.

38. Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že pokiaľ ide o časť ústavnej sťažnosti smerujúcu proti postupu ústavu, je potrebné ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú vzhľadom na to, že sťažovateľ nevyužil právne prostriedky, ktoré mu zákon č. 4/2001 Z. z. a zákon č. 153/2001 Z. z. na ochranu jeho základných práv a slobôd práv poskytoval.

39. Pokiaľ ide o tú časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ za porušovateľa svojich základných práv a slobôd označuje ministerstvo, ústavný súd z nej nezistil judiciabilne uchopiteľné dôvody, ktorými by bolo možné ministerstvo ako pôvodcu zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa volať na ústavno-právnu zodpovednosť.

40. Sťažovateľ iba tvrdí, že ústavnú sťažnosť podáva „*proti porušovateľom ÚVV a ÚVTOS Žilina v kompetencii Ministerstva spravodlivosti SR*“, a nekonkretizuje, akým zásahom ministerstva malo k porušeniu jeho základných práv a slobôd dôjsť. Citovaná pasáž dôvodov ústavnej sťažnosti iba dáva tušiť, že sťažovateľ považuje ministerstvo za porušovateľa svojich základných práv a slobôd výlučne preto, lebo zbor je podriadený ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 3 ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z.).

41. Z § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že návrh na začatie konania (teda aj ústavná sťažnosť) musí obsahovať okrem iného aj odôvodnenie. Ide o veľmi dôležitú obsahovú náležitosť ústavnej sťažnosti, pretože ústavný súd je pri preskúmaní podaného návrhu na začatie konania viazaný nielen jeho rozsahom, ale aj dôvodmi (§ 45 zákona o ústavnom súde).

42. V posudzovanej veci však sťažovateľ žiadne dôvody, pre ktoré podľa jeho názoru malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd ministerstvom, neuviedol. Ústavná sťažnosť preto neobsahuje zákonom ustanovenú náležitosť podľa § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, no chýba jej aj náležitosť podľa § 123 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde, keďže sťažovateľ dokonca nijako nešpecifikoval ani zásah, ktorým malo ministerstvo porušiť jeho základné práva a slobody.

43. Ústavný súd nepristúpil k výzve na doplnenie ústavnej sťažnosti a zároveň predmetné nedostatky nepovažoval za odstrániteľné ani sprostredkovane, teda ani ustanovením právneho zástupcu sťažovateľovi. Úplná absencia dôvodov ústavnej sťažnosti v jej časti smerujúcej proti ministerstvu, ako aj chýbajúca jednoznačná identifikácia zásahu ministerstva, ktorým k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa malo dôjsť, má totiž v spojení s § 45 zákona o ústavnom súde za následok, že podanie, ktorým by eventuálne došlo k odstráneniu tohto nedostatku, by už obsahovo tvorilo novú ústavnú sťažnosť. Z uvedených dôvodov bolo potrebné ústavnú sťažnosť v časti tvrdeného porušenia označených základných práv a slobôd sťažovateľa ministerstvom odmietnuť z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

44. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi prednesenými sťažovateľom (návrh, aby mu ústavný súd priznal „*odškodné za nemajetkovú ujmu*“, návrh na „*oslobodenie od trov konania*“, žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu).

Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k výroku i odôvodneniu tohto rozhodnutia odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu